

A KÖZMŰVELŐDÉSI SZAKEMBERKÉPZÉS PERSPEKTÍVÁI A FELSŐOKTATÁSBAN*

Az OKM Közművelődési Főosztálya rendelkezik 2013-ig terjedő időszakra érvényes Közművelődési Stratégiával, mely dokumentum az alábbiakban fogalmazza meg a szakterület és a felsőoktatás kapcsolatának a lényegét: *„Megfelelő koordinációval garanciákat kell beépíteni a felsőoktatás rendszerébe a kultúráközvetítő szakma értelmiségi utánpótlása, tudományos kutatása és fejlesztése érdekében.”*

Főosztályunknak tehát a felsőfokú közművelődési szakemberképzés stratégiai jelentőségű területe. Fő célunk a közművelődési szakterület számára az értelmiségi utánpótlás biztosítása, az ezzel kapcsolatos államigazgatási feladatok koordinálása.

Álláspontunk szerint a közművelődési szakemberképzés felsőoktatási helyzetének rendezése nem csupán ágazati probléma, de szakmai, érdeképviseleti, felsőoktatási és központi államigazgatási kérdés együttesen.

A közművelődési szakemberképzés története rendkívül változatos, hasonlóan a szakterület múltjához. A *közművelődés* a magyar reformkor óta áll a társadalmi haladás és a nemzet felemelkedésének szolgálatában. Ez a küldetés határozta meg a szakma legjobbjainak munkáját, ez tette lehetővé, hogy a magyar társadalom közösségei minden korban rendelkeztek olyan energiákkal, melyek elősegítették a nagy változások sikerét, és megadták az egyén számára nélkülözhetetlen biztonságot, a kulturális otthonosság élményét. *A közösségekben átélt együttlétek gazdagsága adja a közművelődési szakszerűség sajátos méltóságát.*

A Közművelődési Főosztály *küldetését* a közművelődés viszonyaival kapcsolatos szakszerű *államigazgatás*, valamint a *jogalkalmazás követelményeinek folyamatos teljesítése*, a közművelődési intézményekben és az öntevékeny kulturális szervezetekben megvalósuló tevékenységekhez szükséges fel-

tételek javítása, a sokoldalú kapcsolattartás és az Európai Unió biztosította támogatásokkal kapcsolatos hatékony, szakmaorientált közreműködés határozza meg. Működése elősegíti a közművelődés előtt álló kihívások sikeres megvalósulását, a modern Magyarország korszerű műveltségi állapotának formálását.

A reformkor nagyjai: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Eötvös József a *népművelés* fogalmában összegezték a tájékozódáshoz, boldoguláshoz szükséges tennivalókat, tanítandó ismereteket.

Az 1868/38. évi népiskolai és az 1868/44. évi kisebbségi törvény a helyi és a kisebbségi kultúra, a hagyományok gondozására hívta fel a figyelmet. Eötvös József viszonylag rövid életű népnevelési egyletei pedig a tömeges analfabetizmussal szemben kívánták felvenni a harcot: írni, olvasni, számolni tanítottak.

Klebelsberg Kuno miniszter ismerte fel, hogy az iskolarendszeren kívüli művelődés az életfeltételekhez való sikeres alkalmazkodás egyik fontos eleme, feltételeinek megteremtéséért az állam a helyi társadalmakkal közösen felelős. 1925-ben létrehozta az Iskolán kívüli Népművelés Országos Bizottságát, kultúrotthonok alapítását támogatta, bibliobuszokat indított a tanyák lakóinak könyvelésében, és az állami költségvetés szerves részévé tette a népművelés megyei és helyi programjainak támogatását. Az 1929-es 33. törvénnyel Nemzeti Közművelődési Alapot létesített, az általa előkészített közművelődési törvényt a világgazdasági válság vette le a napirendről.

Az 1945-1949. között kibontakozott sokszínű, tömeges művelődési aktivitásokat Karácsony Sándor fogalmával a szabadművelődés korának nevezzük.

1949-től visszatért a népművelés elnevezés, az állam feladatot vállalt a népművelés finanszírozásában. Az egykori és az új intézmények először a politika, 1968. után egyre inkább az öntevékeny művelődési közösségek objektumaivá váltak.

A népművelő szakma országos konferenciája 1970-ben döntött úgy, hogy az aufklerista nép-

* A *kulturális szakemberképzés perspektívái* címmel megrendezett konferencián (Baja, 2009. október 15–16.) elhangzott előadás szerkesztett változata.

művelés fogalmát felváltja a művelődő ember öntevékeny aktivitását jobban kifejező közművelődés fogalmával. 1976-ban, a helsinki konferencia szellemében született meg az első közművelődési törvény, az 1976. évi V. számú, amely a közművelődés feladatai közé sorolta a tömegkommunikációt, a művészeti intézményeket, a közgyűjteményi és a közművelődési intézményeket egyaránt. Ez a tag közművelődés-fogalom nyitott volt minden szellemi mozgalom befogadására, így a skandináv népfiskolai, a francia közösségszervezési, a hátrányos helyzetű rétegek önszorgató aktivitását célzó angol-szász szociális segítő munkára is.

A 90-es évektől kultúraközvetítők, közösségfejlesztők, szociális animátorok, rendezvény-szervezők, művelődésszervezők, közművelődési szakemberek, felnőttképzők, andragógusok, humán erőforrás- és kulturális menedzserek, társadalmi segítők, falugondnokok, népfiskolai aktivisták szakemberei artikulálják érdekeiket; mindannyian a klasszikus közművelődési szakértelem és kompetencia-együttes örököseiként.

A közművelődés fogalma A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 1. számú mellékletének q) pontja alapján a következő: „A közművelődés a polgárok iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúra elsajátító, művelődő és alkotó célú célekvése, amely jellemzően együttműködésben, közösségekben valósul meg”.

Nyugat-Európában hasonló a fejlődés iránya és tartalma. A 18. századtól induló aufklerista népnevelési mozgalmaktól a kortárs népfiskoláig és a felnőttkori tanulást elősegítő egyéb intézményekig rendkívül gazdag és változatos a kép.

A közművelődési szakismeret felsőoktatásban meghonosodott történeti előzményeit alapvetően Boldvai Takács Gábor, Juhász Erika, Maróti Andor, Krajczin Szokoly Mária és T. Kiss Tamás kutatásai alapján lehet beazonosítani. E kitűnő szakmunkák ismeretét feltételezve ezúttal csupán a folyamat legfontosabb állomásait emeljük ki.

I. A közművelődési szakemberképzés történeti előzményei

A társadalom kulturális sokszínűsége a XX. század elején felerősítette a kultúraközvetítő szakmai képzésének szükségességét Európában. Angliában, Németországban, Dániában és más országokban, kezdetben a civil kezdeményezésként, a felnőttek körében tanfolyamokat, művelődési köröket vezettek elismert egyetemi professzorok, vagy elkötelezett katolikus papok, protestáns lelkészek. A múlt század ötvenes éveiben a művelődési folyamatok

intézményesültek, az önkéntes művelők mellett egyre meghatározóbb szerepet kaptak a szakterület professzionális szereplői.

1956. március 13-án, szeptemberi kezdéssel Magyarországon is engedélyezte az Oktatási Minisztérium a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Pedagógiai Tanszékén az öt éves egyetemi népművelő „C” szak elindítását. A belső fejlődés eredményeként 1970-ben a népművelés-közművelődés „B” szakká vált, amelyet 1984-től már három éves, hat szemeszteres, levelező tagozatos képzési formában is elindított az egyetem.

1961-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem is sikeresen kezdeményezte és indította el az öt éves, egyetemi szintű „A” szakos népművelő képzést nappali és esti tagozaton, majd 1962-től levelező tagozaton is. 1983-ban a főiskolai szintű, négy éves nappali és a levelező tagozatos népművelés, majd egy évtizeddel később a művelődésszervező szakos nappali, továbbá levelező tagozatos képzés jelent meg a választható szakok sorában. 1997-től a főiskolai szakot az ELTE mai szervezeti keretein belül két főiskolai karon is elindították (TFK, TÓFK).

A szak folyamatos tartalmi és strukturális átalakulását segítette, hogy 1962-ben Szombathelyen, 1963-ban Debrecenben, majd más tanár- és tanítóképzőkben nagy létszámú szakirányú (népművelő) főiskolai képzést indítottak. A hetvenes években Egerben, Szegeden, Nyíregyházán, Sáropatakon, Pécsen, Győrben, Esztergomban, Budapesten, Jászberényben, Kaposváron és Dunaújvárosban vezették be a szakot.

A szak és a képző intézményrendszer fejlődése mindenkor összhangban volt a társadalmi kihívásokkal. A Magyar Művelődési Intézet és a felsőoktatási intézmények a társadalom kulturális állapotát vizsgáló és a társadalmi tőke fejlődésére vonatkozó kutatásai igazolták, hogy a szak tartalmi változásaiban az európai fejlődési trendeket követte és követi, s a hetvenes évektől a nyugat-európai felnőttképzéssel együtt szervesen fejlődött máig.

II. A közművelődési szakemberképzés helyzete a felsőoktatásban 2006. után

A helyzet ismert: a Bolognai Nyilatkozat aláírásával a Magyar Kormány képviselője részéről kötelezettséget vállaltunk a felsőoktatás képzési szerkezetének 2006. szeptember 1-ig történő átalakítására. A közművelődési szakember utánpótlás felsőoktatási pozíciója sajnálatos módon alapjaiban megrendült. Erre utal a Közművelődési Stratégia swot-analízise is.

Késve, de sikeresen lobbizott a szakma. Az NKÖM égisze alatt létrejövő Művelődésszervező

Bologna Bizottság feloldotta művelődésszervező és az andragógia szakma és a szakos képzés anomáliát, hovatartozási és elnevezési vitáit. Elkészítette és benyújtotta az OM-nek a BA szintű andragógiai alapszak képzési kimeneti követelményrendszerét (KKK), amely négy választható szakirányt kínál a hallgatóknak az alapozást követően:

- felnőttképzési szervező,
- munkavállalási tanácsadó,
- művelődésszervező,
- személyügyi szervező szakirányokat.

Véleményünk szerint a művelődésszervezés bemeneti alapszakként való megszűnéséhez az is hozzájárult, hogy a felnőttképzés, a felnőttkori tanulás és az egész életen át tartó tanulás fogalmi és szakterületi nem pontosan tisztázottak az andragógus és a közművelődési szakemberek körében sem. Holott erre vonatkozóan mind a közművelődési szaktörvény, mind a felnőttképzésről szóló törvény egyértelműen fogalmaz. A kormány *egész életen át tartó tanulási stratégiája* – az Európai Unió alapdokumentumához igazodva – úgyszintén pontosan lehatárolja ezeket a szakterületeket.

A közművelődésnek kiemelt szerepe van a *tudásalapú társadalom kialakításában*, ezt a funkciót hangsúlyozza a Kormánynak *Az egész életen át tartó tanulásról* szóló *Stratégiája* is. A *legátfogóbb cél* tehát a tudásalapú társadalom általánossá válása érdekében az egész életen át tartó tanulás széleskörű megszervezése. *Ennek eszközei* a köz- és önművelődés, a felnőttképzés éppúgy, mint az új, nonformális és informális tanulási formák széleskörű, formagazdag alkalmazása.

A közművelődési intézményekben általánosan működő közösségi formák alapvetően szolgálják az egész életen át tartó tanulás célrendszerének megvalósulását, így támogatásuk kiemelkedő jelentőséggel bír a tudásalapú társadalom megvalósulásában. *Miután e közösségek elsődleges célja a közösségekben megvalósuló élmény-, tapasztalat- és ismeretszerzés, nem tartoznak automatikusan a felnőttképzési törvény hatálya alá.* Röviden összefoglalva véleményünket: *minden felnőttképzési tevékenység kompetencia változással jár, de nem minden kompetencia változást eredményező tevékenység automatikusan felnőttképzés.*

Ennek a viszonynak a tisztázása és figyelembe vétele a közművelődés alapszakként való rehabilitációjában, a közművelődési tevékenységek „eus-kontextusba helyezése” érdekében a közeljövőben meghatározó lesz.

Ugyanakkor taktikai sikerként értékelhető, hogy a négy szakirány bemeneteként határozta meg az andragógiát – így nem veszett el végleg az elmúlt

50 év során a felsőoktatásban felhalmozódott művelődésszervezői tapasztalat, eredmény.

Ennyi előzmény után a jövőt illetően a probléma kezelése a Közművelődési Főosztály számára több alternatívát kínált 2009-ben:

Az egyik elképzelés a közművelődés alapszakként történő megjelenítése volt. Az OKM Felsőoktatási Főosztályával történt egyeztetés alapján kijelenthetjük: középtávon elvileg van jogszabályi lehetőség alapszakon a művelődésszervezés, vagy egy hasonló tartalmú BA szak indítására. Ehhez azonban a kormányrendelet módosítása szükséges. Ennek előkészítése rendkívüli megalapozottságot igényel. Mindenekelőtt *kutatások végzését az andragógia szak tapasztalatairól, munkaerő piaci relevanciájáról, a bajaihoz hasonló konferenciák, folyamatos szakmai párbeszéd szervezését, a művelődésszervezés felsőoktatásba való visszaállításának pontosan adatolt munkaerő piaci indoklását, az egész problémakör stratégiai beágyazottságának tanulmányozását teszi szükségessé.*

A kulturális mediáció mester képzési szak (MA), mint a jövő záloga

A második alternatíva keretében szólni szeretnénk a *kulturális mediáció MA* szak képzési és kimenetei követelményeinek és a közművelődés elméleti és gyakorlati szakmaiságának kapcsolatáról. Ennek a jövőképek a megvalósulása biztosítja tartósan az egyetemi szintű értelmiség képzését a közművelődés területén.

A kulturális mediáció mesterszak korábbi előzményének a művelődésszervező, illetve művelődési és felnőttképzési menedzser egyetemi szakok tekinthetők. Az elődszakok a változó európai és magyar társadalmi szükségletekkel összhangban fejlődtek, és váltak alapjává az andragógia alapképzési szakra épülő kulturális mediáció mesterképzési szaknak. Fontos körülmény, hogy az Európai Felsőoktatási Térséghez való csatlakozástól kezdve figyelembe kellett venni, hogy ezzel a tartalommal mintegy 26 intézményben működik MA szak, ilyen vagy közel hasonló elnevezéssel. Ez meghatározóan fontos a szakterület tudományos fejlődése, európai ekvivalenciája szempontjából.

Ebben a kontextusban a mediáció a közvetítésnek, a kapcsolatok kidolgozásának, az értékek kölcsönös átvételének, a dialógusteremtésnek, a kreatív találkozásoknak, a szinergikus együttműködéseknek az eszköze és módszere, amely a különféle társadalmi csoportok és intézményi kontextusok ismerete mellett értelmezhető a kultúra különböző ágaira, rétegeire és alkotó-közvetítő technológiáira nézvést is.

A Közművelődési Főosztály álláspontja szerint – mely álláspontot szövetszerűen is érvényesíteni tudtuk a szak Képzési és Kimeneti Követelményeiben –, a kulturális mediáció mesterképzési szak a kulturális intézményrendszer egészén belül, *első-sorban* a közművelődési szakterület számára biztosít és nevel értelmiségi utánpótlást a felsőoktatás megújuló rendszerében. Milyen tényezőkkel áll ez összefüggésben?

a./ A közművelődés magyarországi rendszere törvényi legitimációval bír, mely törvény tételesen szabályozza a közművelődés tartalmi, működési és fenntartási gyakorlatát. Ennek megfelelően mintegy 3488 közművelődési intézményben és számos hasonló profilú társadalmi szervezetben van lehetőség felsőfokú végzettségű szakember alkalmazására. Ez a fontos körülmény a kulturális mediáció mesterképzési szak munkaerő piaci relevanciáját tartósan megalapozza. A kulturális mediátorok az alábbi intézményekben, szervezetekben kaphatnak munkát, ami lefedi a mai elhelyezkedési lehetőségeket:

– Közművelődési célú intézmény: faluház, művelődési ház, közösségi ház. Mindezek mellett, mint a művelődési otthonokkal rokon intézmények, a teleházak, kistérségi kulturális információs központok, múzeumok (múzeumi mediáció) kínálnak álláshelyeket;

– a közoktatásban iskolai szabadidő szervezőként, a felnőttoktatásban szervezői feladatkörben helyezkedhetnek el: PR, minőségbiztosítás, rendezvényszervezés, projektirodák, pályázati irodák, tömegkommunikáció (helyi, kistérségi, regionális újság, televízió és rádió); valamint a közigazgatási intézmények, minisztériumok, önkormányzatok települési kulturális referenseiként, ifjúsági referensként, kulturális szakértőként, települési kulturális projektmenedzserként kaphatnak állást;

– a nonprofit szektorban, az egyesületek, alapítványok, politikai és mozgalmi szervezetekben a kulturális vállalkozások vezetésére menedzser szemléletű kulturális szakemberek szükségesek;

– az Európai Unióhoz csatlakozva szükség van olyan, a nemzetközi kulturális kommunikáció és az élethosszig tartó tanulás (LLL) terén képzett szakemberekre (multiplikátorokra) is, akik hazánk és az EU szervezeteinek, országainak együttműködését szakszerűen képesek koncipálni és biztosítani. A nagy EU-s vidékfejlesztő projektek szakmai team-jeiben kultúrához, társadalmi csoportokhoz értő szakemberre is szükség van a hatékonyság fokozása érdekében (kistérségi társulások intézményeiben beosztott vagy vezető munkakörököt tölthetnek be, regionális fejlesztő szervezetekben

kulturális projektmenedzsernek, nemzetközi projektek ügyvivőit lehetnek).

b./ A közművelődési szakterületnek van középtávú stratégiája, lásd a Közművelődési Stratégia 1997–2013. című dokumentumot.

c./ A közművelődés hazai és európai uniós elismerését tükrözi, hogy az ÚMFT fejlesztési pénzeszközeiből a kulturális ágazaton belül a közművelődési szakterület kapta a legtöbb uniós támogatást: 12 Mrd Ft-ot tartalom- és mintegy 23.6 Mrd Ft-ot intézményfejlesztési programokra.

E támogatások eredményeként megvalósulnak az Agóra és az Agóra Pólus programok, amelyek keretében *a közművelődési intézmények korszerű, komplex funkciókat ellátó megújítására van lehetőség*, alapvetően a megyei jogú városainkban. Ez az infrastrukturális fejlesztés a legnagyobb, uniós forrásból megvalósuló beruházás a kulturális ágazatban 2008–2012. között.

Az 5000 fő alatti településeken mintegy 850 integrált *közösségi szolgáltató tér* (IKSZT) építésére kerül sor, szintén uniós forrásokból. E közösségi terek kötelezően ellátandó alapfunkciói között szerepel a *közművelődési szolgáltatások köre*. Az „Építő közösségek” címmel megjelent kiírás pályázatai átlag mintegy 80 millió forinttal segítik a *sikeresen pályázó művelődési házakat az informális és nonformális tanulási formák, a felnőttkori tanulás és részben a felnőttképzés feltételeinek javításában*, a művelődő közösségek működési feltételeinek biztosításában.

Örömmel tapasztaltuk, hogy javaslataink nyomán termékeny együttműködésre nyílt lehetőség a felsőoktatás, a közművelődés irányítása és a szakterület meghatározó intézményei között. Többek között ezt bizonyítja a tervezett mesterképzési szak képzési és kimeneti követelményeinek szöveganyaga, melyet cikkünk mellékleteként közlünk.

További feladataink:

– Együttműködés koordinálása, folyamatos konzultáció, katalizátor szerep az államigazgatás, az érdekképviselet, a felsőoktatás és a szakterület között;

– A felsőoktatás kormányrendelet változtatásának szakterületi előkészítése;

– Az MA szak szakmai, tudományos hitelének a megőrzésében az OKM Felsőoktatási Főosztályával és a MAB-bal való folyamatos információcseré, közreműködés, a szak monitoringozásában való segítségnyújtás;

– A *kulturális mediáció mester szakot népszerűsítő* kommunikációs lehetőségek, kampányok szervezése a közművelődés területén (háttérintézmény, szakmai szervezetek, művelődési házak kezdeményezésére és bevonásával).

A ..... 2010. OKM rendelet melléklete

Az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV.3.) OM rendelet módosításáról

(Tervezet)

72. Kulturális mediáció mesterképzési szak

1. A mesterképzési szak megnevezése: kulturális mediáció (Cultural Mediation).

2. A mesterképzési szakon szereshető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

– végzettségi szint: mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA),

– szakképzettség: okleveles kulturális mediátor,

– a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Culture Mediator.

3. Képzési terület: bölcsészettudományi képzési terület.

4. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott szakok:

4.1. Teljes kreditérték beszámításával vehető figyelembe: az andragógia alapképzési szak, továbbá a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai szintű népművelő, művelődésszervező, népművelő-könyvtáros, valamint egyetemi szintű népművelő közművelődési és népművelési előadó, művelődési (és felnőttképzési) menedzser, művelődésszervező diplomát kiadó szakok.

4.2. A bemenethez a 10. pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szak a bölcsészettudományi képzési területen a pedagógia, a pszichológia; a gazdaságtudományok képzési területen az emberi erőforrások; a társadalomtudományi képzési területen a szociológia, a politológia, az informatikus könyvtáros és a kulturális antropológia alapképzési szakok; valamint a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai szintű személyügyi szervező, a tanító, a tanár, az egyetemi szintű humán szervező szakok.

4.3. A 10. pontban meghatározott ismeretkörökben szerzett kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditviteli bizottsága elfogad.

5. A képzési idő félévekben: 4 félév.

6. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit.

6.1. Az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: legalább 16–24 kredit.

6.2. A szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 32–48 kredit.

6.3. A differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 32–48 kredit.

6.4. Szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető kreditek minimális értéke: 10 kredit.

6.5. A diplomamunkához rendelt kreditérték: 10 kredit.

6.6. A gyakorlati ismeretek aránya: az intézményi tanterv szerint legalább 35%.

7. A mesterképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megszerzett nevelés- és kultúratudományi, pszichológiai, társadalomtudományi ismereteik birtokában képesek a szociokulturális társadalmi folyamatok elemzésére, a szükségletek felmérésére, elemzésére, a megjelent igények megjelenítésére, a kultúra tartalma, a kultúra alkotói és a különböző társadalmi csoportok közötti mediálásra, professzionális kultúrákövetítésre. A végzettek alkalmasak a különböző településeken, hazai és nemzetközi közösségekben a kulturális igények alapján a művelődési lehetőségek fejlesztésére, kulturális projektek tervezési, szervezési, üzemeltetési és ellenőrzési feladatainak ellátására. Megfelelő ismeretekkel és képességekkel rendelkeznek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatásához.

a) A mesterképzési szakon végzettek ismerik:

– a kultúrákövetítés komplex folyamataira ható tudományos diszciplínák (kultúratudomány, nevelés- és művelődéstudomány, pszichológia, társadalomelmélet) meghatározó elméleti irányzatait és azok összefüggéseit,

– a kultúra és a civilizáció fogalmak jelentésének fejlődéstörténetét, egymáshoz való viszonyukat,

– a magyar és az európai kultúra folyamatainak és jelenségeinek lényeges értékeit,

– a magyar kultúra nemzetközi környezetben való képviselhetének módjait,

– a kultúrákövetítés elméletét és gyakorlatát,

– a kultúrákövetítés állami, piaci és nonprofit intézményeit és szervezeteit,

– a változó társadalmi, gazdasági, kulturális környezet rendszerezési, elemzési technikáit,

– a szervezés és irányítás elméleti alapjait és technikáit,

– a kulturális intézmények, hazai és nemzetközi kultúrákövetítő hálózatok, kutatócsoportok és projektek tervezési, vezetési, menedzselési ismereteit,

- a kultúra gazdaságtanát,
- a globális emberi jogokat és a kisebbségi jogokat tartalmazó joganyag lényegi összefüggéseit,
- mind a tudományos nyilvánosságban, mind a kultúraterjesztésben megkívánt magas igényű írásos és szóbeli kommunikáció technikáit, magyar és egy idegen nyelven,
- az info-kommunikációs technológiák használatát.

b) A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:

- a változó társadalmi, gazdasági, kulturális környezet megszerezett, alkotó megértésére, az új információk, problémák és jelenségek kritikus feldolgozására, a szociokulturális társadalmi folyamatok elemzésére, a szükségletek felmérésére, felismerésére, a felmerülő igények megjelenítésére, a látens és manifeszt igényekhez igazodó innovatív kulturális mediációs folyamatok tervezésére, s élményt nyújtó tapasztalatok szakszerű facilitálására,
- a magyar kultúra és kultúrák közvetítés, különösen a közművelődés (állami, piaci és nonprofit) intézményeit és szervezeteit, a tradíció és a fejlődés dialektikájában működtetni, fejleszteni, értékelni,
- nemzetközi környezetben a magyar kultúra képviselésére,
- saját hipotézisen alapuló, önálló kulturális jellegű kutatások tervezésére és megvalósítására, az eredmények tudományos igényű írásos és szóbeli prezentálására, más kutatások eredményeinek kritikai reflexív elemzésére,
- kulturális szakértői feladatok ellátására, a kulturális örökség menedzselésére, a szellemi és tárgyi kulturális örökség helyi közösségek általi elismerési, gondozási folyamatainak támogatására,
- a különféle társadalmi csoportok és intézmények közötti szakszerű mediálásra, szervezeteépítésre, fejlesztésére, menedzselésére, a nemzetközi kulturális kapcsolatok élénkítésére,
- a kultúraterjesztés és a közművelődés területén stratégiák kidolgozására, különböző szintű társadalmi, politikai, gazdasági, és kulturális igazgatási döntések előkészítésére, azok szakmai és nem szakmai közönség számára történő kommunikálására,
- a hagyományos és új típusú civil társadalmi kezdeményezések támogatására, kisebbségi esélyegyenlőségi, érdekartikulációs, érdekérvényesítési és érdekvédelmi folyamatok felépítésére,
- a különböző professziók és szektorok képviselőivel együttesen dolgozva közreműködni helyi, regionális, nemzeti és globális szintű társadalomfejlesztési programokban, kulturális-kreatív kompetenciák transzferhatásainak felerősítésében.

c) A szakképzettség gyakorlásához szükséges személyes adottságok és készségek

- kreativitás, problémamegoldó- és reflexiós képesség,
- kooperáció, konfliktustűrés és konfliktuskezelés képessége, önismeret, empátia,
- a szakmai énkép megkonstruálása, s a kulturális mediáció professzió értékeihez való hűség, elkötelezettség, etikai felelősségvállalás,
- az új feladatok megoldására inspiráló kezdeményező készség, személyes felelősségvállalás, pozitív beállítódás, küzdeni tudás, érzelmi intelligencia,
- a kulturális menedzsment és a mediálás sajátoságaiból adódó összetett és előre ki nem számítható helyzetekben a változás- és a válságkezelés, a döntéshozás, a dialógusteremtés, a kultúrák közti kommunikáció képessége,
- nyitottság más kulturális világok iránt, a kulturális különbözőség értékelése,
- a tudásmenedzsment, a tudásforrás feltárásának, az ismeretek és tapasztalatok önreflexív elemzésének képessége,
- a korrekció és adaptáció, a rendszerképzés, az optimalizáció, a konvertálás, a következtetés, az integráció és a hipotézisalkotás képessége,
- a permanens innováció képessége (kreativitás, originalitás, flexibilitás, fluency), a hatékony vezetés, team-munka és az önfejlesztés képessége.

8. A mesterfokozat és a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök:

8.1. Az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő, mesterfokozathoz szükséges alapozó ismeretkörök: legalább 16–24 kredit.

A kulturális mediáció interdiszciplináris (a filozófiai, antropológiai, társadalomelméleti, kultúraelméleti, pedagógiai, pszichológiai, szociológiai, szociálpszichológiai, etikai, továbbá közgazdaságtani, politológiai és jogi) alapozó ismeretei, valamint bevezetés a kultúrakutatás empirikus gyakorlatába.

8.2. A szakmai törzsanyag kötelező ismeretkörei: 32-48 kredit.

A fenntartható fejlődés, a környezetkultúra és életminőség értelmezési kerete (4–6 kredit); a tudományos, technológiai és infokommunikációs kultúrák közvetítés (5–8 kredit); a kulturális örökség interpretációja (6–8 kredit); a társadalmi tér különböző szintjein (lokális, regionális, nemzeti, globális) történő kulturális feltételrendszer – kulturális ellátás tervezése, kulturális fejlesztés (5–8 kredit); a modern és kortárs művészeti kultúra, a művészeti mediáció (5–8 kredit); a kulturális mediáció módszertana (7–10 kredit).

8.3. A szakmai törzsanyag kötelezően választható ismeretkörei: 42-58 kredit,

differenciált szakmai ismeretek: 32–48 kredit.

A későmodern társadalmak kulturális kihívásai (4–8 kredit), az európai és nemzetközi dimenziók a kulturális mediációban (5–8 kredit), a kulturális szervezetek és interkulturális projektek menedzsmentje (6–8 kredit), a mediátori kompetenciák fejlesztése (8–10 kredit), a kulturális mediáció célcsoportjai (5–8 kredit), a kultúrakutatás elmélete, empirikus módszerei (4–6 kredit),

diplomamunka: 10 kredit.

9. Idegennyelvi követelmények:

A mesterfokozat megszerzéséhez legalább egy élő idegen nyelvből államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga, és egy további idegen nyelvből államilag elismert, alapfokú (B1), komplex típusú nyelvvizsga vagy ezekkel egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges.

10. A mesterképzésbe való felvétel feltételei:

A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 30 kredit az alábbi ismeretekből:

– bölcsészettudományi diszciplínához tartozó alapismeretek: pedagógiai, pszichológiai, filozófiai, etikai ismeretek,

– kommunikációtudományi ismeretkör, kommunikációfejlesztés,

– társadalomtudományi alapismeretek: szociológia, antropológia, politológia,

– gazdasági és jogi ismeretek.

A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 15 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó legfeljebb 15 kreditet a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szereznie.

